

Rapportage activiteitenplan Wet natuurbescherming

terrein 'De Valk' te Echt

Opdrachtgever	Exploitatiemaatschappij de Valk BV Diepstraat 1F 6101 AT Echt
Rapportnummer	9254.005
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	5 december 2019
Vestiging	Limburg Rijksweg Noord 39 6071 KS Swalmen 088 - 5001600 swalmen@econsultancy.nl
Opsteller	S. Westbroek, MSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. T. Bruinsma
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	ALGEMENE INFORMATIE.....	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Deskundige begeleiding	1
1.3	Locatiegegevens en huidige situatie	2
2	ACTIVITEITEN EN PLANNING	4
2.1	Activiteit en eindbeeld locatie	4
2.2	Werkwijze en planning werkzaamheden	5
2.3	Goedgekeurde gedragscode(s).....	5
3	ECOLOGISCH INVENTARISATIE: ACHTERGROND	6
3.1	Huismus.....	6
3.2	Gierzwaluw	6
3.3	Grote gele kwikstaart.....	6
3.4	Huiszwaluw.....	7
3.5	Vleermuizen.....	7
3.6	Steenmarter	7
3.7	Actualiteit inventarisatiegegevens	8
3.8	Locatie inventarisatie	8
4	ECOLOGISCH RESULTATEN	9
4.1	Huismus, grote gele kwikstaart, huiszwaluw en steenmarter.....	9
4.2	Gierzwaluw	9
4.3	Vleermuizen.....	10
5	SOORTEN EN VERBODSBEPALINGEN	14
6	DOEL EN BELANG VAN DE ACTIVITEITEN	15
7	ALTERNATIEVEN	16
7.1	Alternatieve locatie	16
7.2	Alternatieve inrichting	16
7.3	Alternatieve werkwijze	16
7.4	Alternatieve planning	16
8	MITIGERENDE MAATREGELEN.....	18
8.1	Maatregelen.....	18
8.2	Locatie maatregel	23
8.3	Doel maatregel	23
8.4	Effectiviteit maatregel	23
8.5	Uitvoering maatregel: monitoren	24
9	EFFECTEN	25
9.1	Effect werkzaamheden: kwaliteit	25

9.2	Effect werkzaamheden: kwantiteit	25
9.3	Effect werkzaamheden: monitoren	26
10	STAAT VAN INSTANDHOUDING	27
10.1	Gierzwaluw	27
10.2	Gewone dwergvleermuis	27
11	ZORGVULDIG HANDELEN	29
12	SAMENVATTING.....	30
13	LITERATUURLIJST	31

1 ALGEMENE INFORMATIE

1.1 Inleiding

Econsultancy heeft van Exploitatiemaatschappij de Valk BV opdracht gekregen voor het opstellen van een projectplan in het kader van de Wet natuurbescherming, ten behoeve van de voorgenomen bestemmingsplanwijziging en herontwikkeling ter plaatse van het terrein 'De Valk' te Echt. De gehele ontwikkeling wordt uitgevoerd in actieve samenwerking met de Gemeente Echt-Susteren, waarbij ook de bestemmingsplanprocedure door de Gemeente Echt-Susteren wordt uitgevoerd.

Uit de quickscan flora en fauna (rapport 9254.002 versie D2, 25 juni 2019) en het aanvullend onderzoek (rapport 9254.003, 5 november 2019) die in 2019 door Econsultancy op de onderzoekslocatie zijn uitgevoerd, is gebleken dat de voormalige dakpannenfabriek 'De Valk' ter plaatse van het onderzoeksterrein in gebruik is door de gewone dwergvleermuis en de gierzwaluw.

Bij de voorgenomen ingreep worden, zonder het nemen van maatregelen, in totaal vijftien nestlocaties van de gierzwaluw en zes zomer- en mogelijk winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis weggenomen en verstoord. Twee van de vleermuisverblijfplaatsen doen mogelijk tevens dienst als paarverblijfplaats. Er zal sprake zijn van overtreding van de Wet natuurbescherming artikel 3.1 lid 2, artikel 3.5 lid 4 en mogelijk artikel 3.5 lid 2 van de Wet natuurbescherming. Voor deze artikelen wordt ontheffing aangevraagd. Om negatieve gevolgen te voorkomen worden mitigerende maatregelen uitgevoerd die onder andere bestaan uit het realiseren van tijdelijke- en permanente vervangende verblijfplaatsen van de gierzwaluw en gewone dwergvleermuis.

De ontheffing wordt aangevraagd voor de maximale periode van 5 jaar ingaande vanaf het moment dat de ontheffing wordt verleend.

<i>Projectnaam:</i>	Bestemmingsplanwijziging 'De Valk' te Echt
<i>Naam organisatie:</i>	Exploitatiemaatschappij de Valk BV
<i>Naam contactpersoon:</i>	Mevr. M. van den Heuvel
<i>Adres:</i>	Diepstraat 1F
<i>Postcode en plaats:</i>	6101 AT Echt

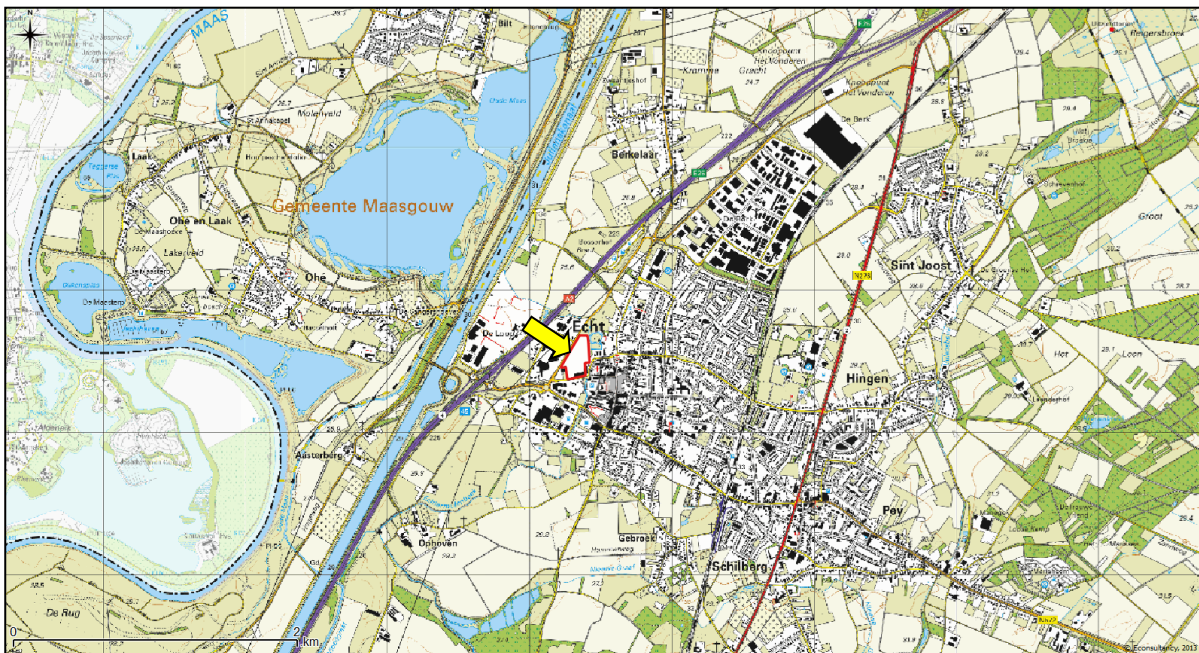
1.2 Deskundige begeleiding

De deskundige die betrokken is bij het project is de ecoloog van Econsultancy; S. Westbroek, MSc. Zij is contactpersoon voor vragen over het project met betrekking tot de uitgevoerde ecologische onderzoeken. De ecologen van Econsultancy hebben meerdere jaren ervaring met risicoadvisering en veldonderzoek naar alle relevante beschermde soortgroepen. De medewerkers van Econsultancy zijn actief bij diverse organisaties en belangen behartigers zoals Netwerk Groene Bureaus, SOVON, RAVON, VZZ, IVN, Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN), Zoogdierenwerkgroep en van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg.

1.3 Locatiegegevens en huidige situatie

De onderzoekslocatie (± 4 ha) betreft het terrein 'De Valk', ten westen van de kern van Echt. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 188.340$, $Y = 346.540$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

Momenteel ligt het merendeel van het terrein braak. Op de locatie staan een aantal zeecontainers. Er zijn enkele hopen met puin, grind en zand aanwezig. In het zuidelijke en zuidoostelijke deel van de onderzoekslocatie, aan de Aasterbergerweg en de Diepstraat, liggen enkele monumentale delen van de voormalige dakpannenfabriek 'De Valk'. Deze monumentale delen zullen grotendeels (met uitzondering van de hal, die waarschijnlijk wordt gesloopt) blijven staan. In het achterste deel van de onderzoekslocatie is een pand aanwezig dat ten behoeve van de voorgenomen plannen naar verwachting gesloopt zal worden.

In de huidige situatie zijn geen bomen of permanent watervoerende elementen aanwezig binnen de onderzoekslocatie.

Directe omgeving

Ten oosten van de onderzoekslocatie bevindt zich de tuin behorende bij Huis Verduynen. Daarnaast zijn aan de noordwest, zuid- en oostzijde woningen en bedrijven aanwezig. In de omgeving is oppervlaktewater aanwezig in de vorm van de Molenbeek, die aan de oostzijde deels de begrenzing van het onderzoeksterrein vormt.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie (wit omlijnd) en directe omgeving.

Figuur 3. Braakliggend terrein.

Figuur 4. Noordzijde voormalige dakpannenfabriek "De Valk".

Figuur 5. Noordzijde voormalige dakpannenfabriek "De Valk".

Figuur 6. Zuidzijde voormalige dakpannenfabriek "De Valk".

Figuur 7. Pand aan westzijde plangebied.

Figuur 8. Molenbeek ten oosten van de onderzoekslocatie.

2 ACTIVITEITEN EN PLANNING

2.1 Activiteit en eindbeeld locatie

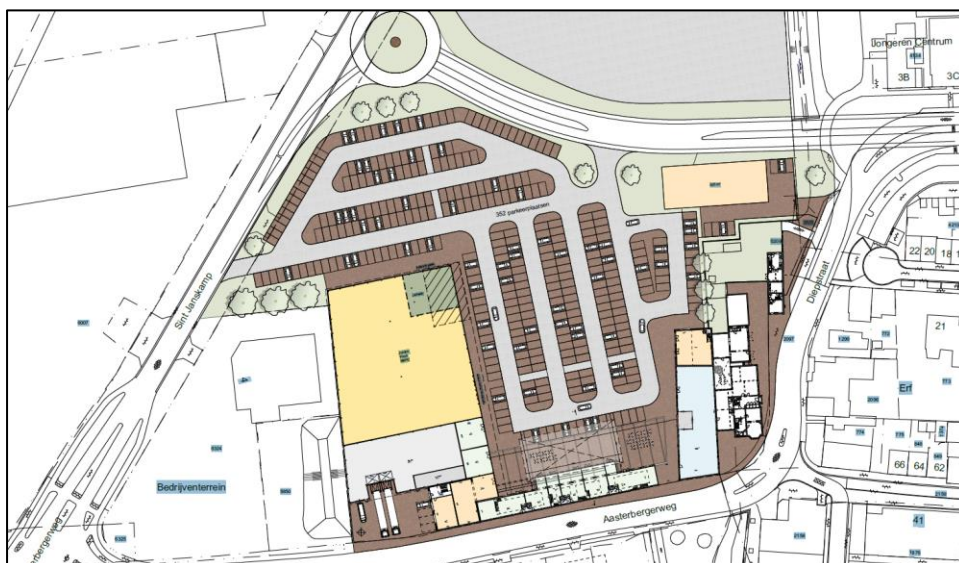
De initiatiefnemer is voornemens om het terrein te herontwikkelen. Het monumentale deel van de dakpannenfabriek wordt gerestaureerd en de totale locatie wordt getransformeerd tot een 'Food & Experience Center', met onder andere een Jumbo Foodmarkt en een La Place. Het concept wordt deels ingepast in de nog bestaande bebouwing van de voormalige dakpannenfabriek. In de bebouwing langs de Aasterbergerweg komen de speciaalzaken zoals een ijs-chocolade salon, een Belgische patattenzaak, een natuurvoedingswinkel met streekproducten, een toko-asian store en een kookstudio. Tevens wordt een uitgebreide terrasvoorziening aangelegd.

Hiervoor vinden onder andere de volgende werkzaamheden plaats:

- Een deel van de bebouwing wordt gesloopt om een verbinding met het centrum van Echt te realiseren;
- er komen parkeerterreinen;
- er zullen delen worden bebouwd met winkels en industriële panden.

De monumentale delen van de voormalige dakpannenfabriek 'De Valk' zullen grotendeels blijven staan, maar worden wel gerenoveerd en gerestaureerd. Ter plaatse van deze delen worden onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- er wordt bebouwing aangebouwd;
- een gedeelte wordt gesloopt;
- daken worden geïsoleerd en gerenoveerd en / of vervangen;
- wanden worden gerenoveerd en voorzien van isolatie;
- het renoveren van voeg- en metselwerk;
- het vervangen en / of restaureren van dakbeschotten, boeien en windveren;
- het vervangen van dakpannen;
- de renovatie van goten en hemelwaterafvoer;
- vervangen van kozijnen en aanbrengen van puin.

Figuur 9. Impressie inrichting van het terrein in de toekomstige situatie.

2.2 Werkwijze en planning werkzaamheden

De exacte planning van de werkzaamheden en manier waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd is nog niet bekend en (mede) afhankelijk van de ontheffingsaanvraag. Voornemen was in eerste instantie om met de daadwerkelijke uitvoering te starten in kwartaal 2 / kwartaal 3 van 2020. Vanwege de benodigde ontheffing Wet natuurbescherming, de kwetsbare periodes van de gierwaluw en gewone dwergvleermuis en de benodigde gewenningsperiodes is start in kwartaal 2 naar verwachting niet haalbaar. Als gevolg daarvan zullen de werkzaamheden naar verwachting eind kwartaal 3 / begin kwartaal 4 van 2020 starten.

2.3 Goedgekeurde gedragscode(s)

Voor de werkzaamheden zijn momenteel geen door het ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscodes van toepassing. Voor alle overige soorten is de zorgplicht van toepassing en het rekening houden met het broedseizoen van vogels.

3 ECOLOGISCH INVENTARISATIE: ACHTERGROND

3.1 Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus zijn tussen 1 april en 15 mei twee veldbezoeken uitgevoerd, gedurende de ochtend, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve op de onderzoekslocatie, is ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor huismus. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de huismus (BIJ12, versie juni 2017).

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 7 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 beaufort en er was geen sprake van neerslag.

3.2 Gierzwaluw

Voor het onderzoek naar gierzwaluwen zijn tussen 1 juni en 15 juli drie veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden gedurende de avondschemering, tussen een uur voor en een uur na zonsondergang. In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het "gieren" van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de gierzwaluw (BIJ12, versie juni 2017).

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van gierzwaluwen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 12 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 beaufort en er was geen sprake van neerslag.

3.3 Grote gele kwikstaart

Het onderzoek naar het nestterritorium van de grote gele kwikstaart heeft plaatsgevonden middels een tweetal ochtendbezoeken in de periode 10 april t/m 20 juni. Tijdens de bezoeken is gelet op nestindicatieve waarnemingen, zoals roepende dieren en transport van nestmateriaal, voedsel of uitwerpselpakketjes. De inventarisatiemethode is overeenkomstig met de methode die opgesteld is door Sovon Vogelonderzoek Nederland.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van de grote gele kwikstaart gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 7 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 beaufort en er was geen sprake van neerslag.

3.4 Huiszwaluw

Het huiszwaluwonderzoek heeft bestaan uit het eenmalig tellen van in aanbouw zijnde nesten en bewoonde nesten in de periode 15 juni – 15 augustus. Bewoonde nesten zijn herkenbaar aan een goede conditie, in- en uitvliegende oude vogels, al dan niet uit de nestopening kijkende jongen en uitwerpselen onder de nesten. De inventarisatiemethode is overeenkomstig met de methode die opgesteld is door Sovon Vogelonderzoek Nederland.

3.5 Vleermuizen

Voor vleermuizen zijn in totaal vijf gerichte veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonden en ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/zwermplaats voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Het vleermuisenonderzoek is per soort verblijf uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken. Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Gedurende de periode half april tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paar-verblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. Tabel II bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van batdetectors (Pettersson D 240x). Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermdende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de veldbezoeken in de paarperiode is daarnaast gelet op sociale geluiden. In de periode augustus - september produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De buitentemperaturen bij de avondrondes lagen tussen de 12 °C en 25 °C, de windsnelheid bedroeg maximaal 3 Beaufort en tijdens alle veldbezoeken was het geheel droog of enkel lichte motregen. Bij de ochtendronde was het helder en lagen de temperaturen tussen de 9 °C en 10 °C. De weersomstandigheden voldoen hierbij aan de protocollaire eisen voor vleermuisen onderzoek: temperatuur niet lager dan 12 °C bij avondrondes en bij ochtendrondes 8 °C, de windsnelheid beneden de 5 Beaufort en geen sprake van neerslag.

3.6 Steenmarter

Aan de hand van een grondige inpassende inspectie van de bebouwing is vastgesteld of deze op dat moment in gebruik is als verblijfplaats door de steenmarter. Er is gelet op verblijfsindicaties van de steenmarter, zoals uitwerpselen en vraatresten. Ook tijdens de veldbezoeken ten behoeve van vleermuizen en jaarrond beschermde nesten van vogels is gelet op waarnemingen en verblijfsindicaties van de steenmarter.

3.7 Actualiteit inventarisatiegegevens

De veldbezoeken ten behoeve van bovengenoemde soorten hebben plaatsgevonden in het jaar 2019. De onderzoeken voldoen daarmee aan de eis dat veldonderzoek voor soorten binnen de Vogelrichtlijn en/of habitatrichtlijn niet ouder mag zijn dan 3 jaar. Onderstaande tabel geeft een overzicht weer van de uitgevoerde veldbezoeken voor de verschillende soortgroepen.

Tabel I Overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

		maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
Vleermuizen	tijdstip	-			2 x avond	1 x ochtend	2 x avond	
	datum				13 juni en 8 juli 2019	14 augustus 2019	27 augustus en 30 september 2019	
	functie				zomer-/kraamverblijf	zomerverblijf	paar/baltsverblijf	
Gierzwaluw	tijdstip	-			3 x avond	-		
	datum				13 juni, 24 juni en 8 juli 2019			
	functie				nesten			
Grote gele kwikstaart	tijdstip	-	2 x ochtend			-		
	datum		2 en 14 mei 2019					
	functie		nesten					
Huiszwaluw	tijdstip	-			1 x nesten inventariseren	-		
	datum				24 juni 2019			
	functie				nesten			
Huismus	tijdstip	-	2 x ochtend		-			
	datum		2 en 14 mei 2019					
	functie		nesten en leefomgeving					
Steenmarter	tijdstip	-	1 x overdag				-	
	datum		24 juni 2019					
	functie		verblijfplaatsen					

3.8 Locatie inventarisatie

Op pagina 3 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie weergegeven (zie figuur 2).

Onderzocht zijn de omgeving van de dakpannenfabriek, de beek, het vrijstaande bijgebouw en de dakpannenfabriek.

4 ECOLOGISCH RESULTATEN

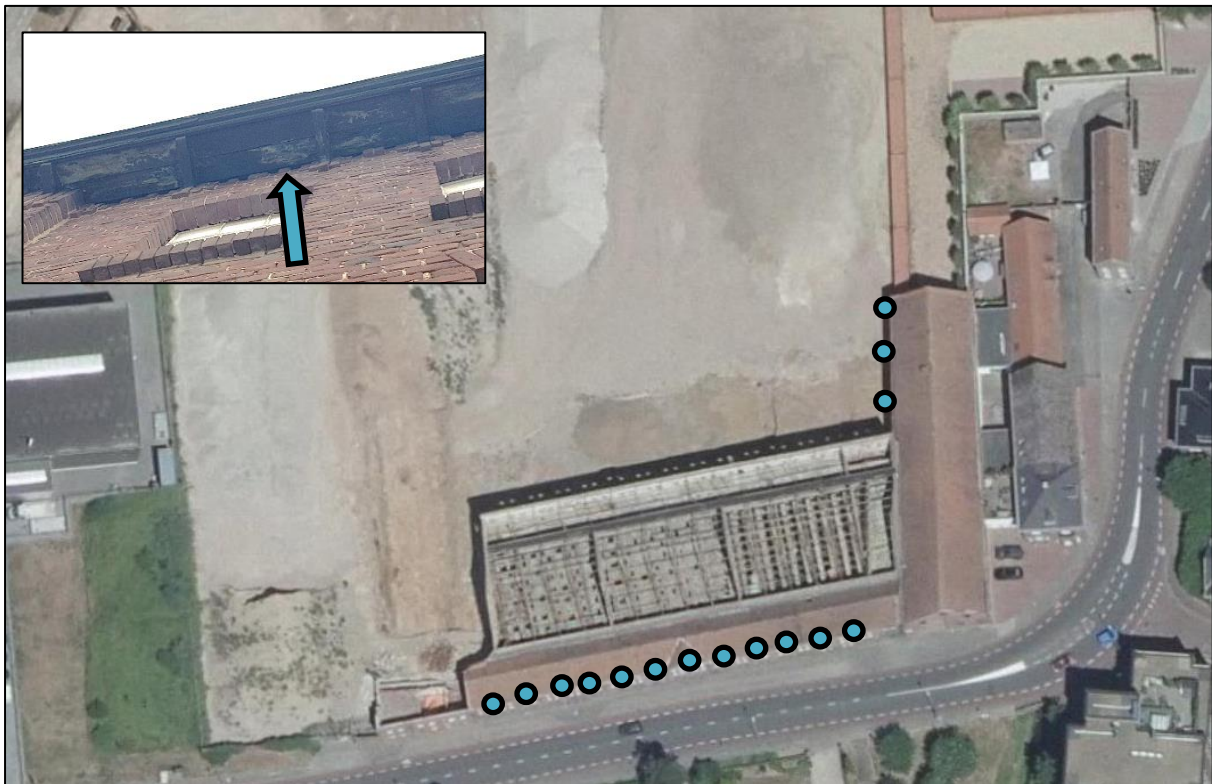
4.1 Huismus, grote gele kwikstaart, huiszwaluw en steenmarter

Op de onderzoekslocatie zijn tijdens alle veldbezoeken van het aanvullend onderzoek geen huismussen, huiszwaluwen, grote gele kwikstaarten en steenmarters waargenomen. Ook zijn geen verblijfsindicaties van deze soorten aangetroffen. Verblijfplaatsen van de huismus, huiszwaluw, grote gele kwikstaart en steenmarter op de onderzoekslocatie zijn dan ook uitgesloten.

4.2 Gierzwaluw

Vastgestelde nestlocaties en vaste rust- en verblijfplaatsen

Gierzwaluwen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen en openingen onder boeidelen. Gierzwaluwen vliegen gegroepeerd met hoge snelheden tussen de gebouwen door en vliegen daarbij plotseling ergens binnen. Tijdens de betreffende avondrondes zijn er veel gierzwaluwen boven de onderzoekslocatie waargenomen. Op de onderzoekslocatie zijn gedurende de veldbezoeken die plaatsvonden tijdens het broedseizoen diverse invliegende, uitvliegende en vanuit de nestplaats roepende gierzwaluwen waargenomen. Hieruit kan worden opgemaakt dat zich in het voormalig fabriekspand binnen de onderzoekslocatie 15 nestplaatsen van gierzwaluwen bevinden. De nestplaatsen bevinden zich tussen de muur en het dakoverstek aan zowel de voor- als achterzijde van de bebouwing (zie figuur 10).

Figuur 10. Aangetroffen nestplaatsen van gierzwaluwen (blauwe stippen) tussen muur en overstek (linksboven).

Functionele leefomgeving

Gierzwaluwen ondervinden geen negatieve effecten op foerageermogelijkheden door de voorgenomen plannen binnen het plangebied. Gierzwaluwen gebruiken geen specifiek foerageergebied en vliegen naar verschillende plekken net waar voedsel beschikbaar is. Tevens kunnen ze hierbij grotere afstanden afleggen ten opzichte van de meeste andere soorten. Verstoring van essentieel foerageergebied voor de gierzwaluw is niet aan de orde. Daarbij gebruikt gierzwaluw ook geen vaste routes als migratieroute richting foerageergebieden waardoor verstoring van een migratieroute tevens niet aan de orde is.

Omgevingscheck

De gierzwaluw is een soort die nauwelijks voorkomt in een landelijke omgeving. Het is een gebouwwonende soort die gebruik maakt van spleten in muren en de ruimte onder de dakpannen. De gierzwaluw maakt maar een gedeelte van het jaar gebruik van zijn nestlocatie omdat deze soort enkel vanaf eind april tot halverwege / eind augustus in Nederland aanwezig is. Werkzaamheden bij de nestplaatsen worden, indien mogelijk, uitgevoerd buiten de kwetsbare broedperiode. Als dit niet mogelijk is zullen alternatieve voorzieningen in de vorm van nestkasten worden aangebracht in de omgeving van het plangebied en zullen de huidige nestlocaties buiten het broedseizoen ongeschikt worden gemaakt. Door het aanbieden van alternatieve nestkasten zijn zowel tijdens als na de werkzaamheden voldoende nestlocaties beschikbaar. Hoewel de gierzwaluw eerst terug zal vliegen naar zijn vroegere nestlocaties, zal de soort gezien de geringe afstand (maximaal 200 meter) tot de oorspronkelijke nestlocaties, de kasten op eigen kracht kunnen ontdekken. Eventuele nestkasten zullen bovendien één broedseizoen van de gierzwaluw aanwezig zijn samen met de huidige nestplaatsen, waardoor gierzwaluwen tijd hebben om de nieuwe kasten te ontdekken (zie hoofdstuk 8.1.1).

4.3 Vleermuizen

Zomerverblijfplaatsen

Tijdens iedere inventarisatie zijn 3 tot 6 foeragerende vleermuizen aan de binnenzijde van de bebouwing waargenomen (zie figuur 11). Tijdens inpandig inspecties zijn op drie locaties verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vastgesteld ter plaatse van nissen in de wanden van dit gebouwdeel (zie figuur 11). Aangezien geen vleermuizen zijn aangetroffen die vanaf de buitenzijde het gebouw invlogen, kan worden aangenomen dat de overige gewone dwergvleermuizen ook hun verblijfplaatsen in de bebouwing hebben. Derhalve wordt ervan uitgegaan dat er in de bebouwing 6 zomerverblijfplaatsen aanwezig zijn van de gewone dwergvleermuis.

Figuur 11. Vastgestelde zomerverblijfsplaatsen van gewone dwergvleermuis in nissen in de binnenmuren van het gebouw.

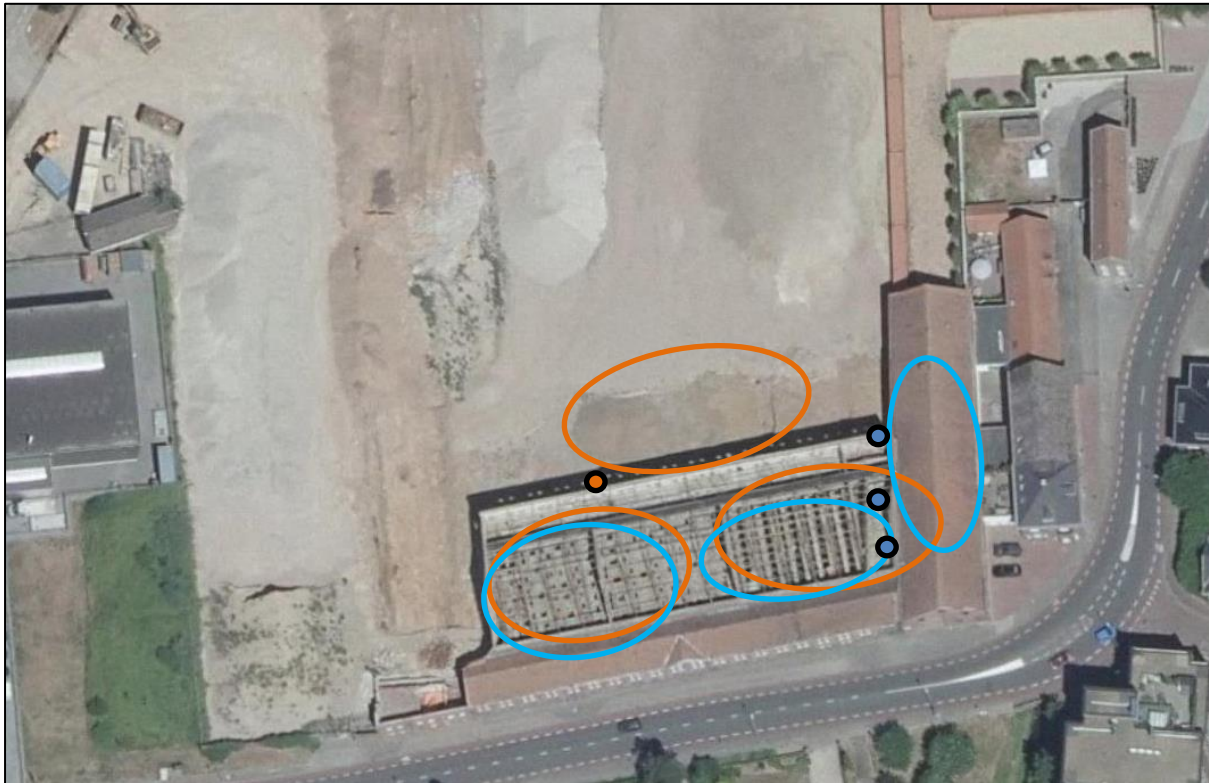
Paarverblijfplaatsen

Tijdens de paarrondes (op 27 augustus en 30 september) werden duidelijk baltsroepen waargenomen van de gewone dwergvleermuis. Er waren 2 gewone dwergvleermuizen aanwezig die duidelijk baltsgedrag (sociale geluiden) vertoonden. Beide vleermuizen vlogen rond in en nabij de voormalige dakpannenfabriek en één van de vleermuizen vloog uiteindelijk in ter plaatse van de achterzijde van de bebouwing (zie figuur 11). Het baltsgedrag van beide individuen leek gebouw-gebonden aan het desbetreffende pand. Om deze reden kan met voldoende zekerheid worden gesteld dat 2 van de aangetroffen zomerverblijfplaatsen in het betreffende pand tevens een functie hebben als paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

Kraam- en winterverblijfplaatsen

Een kraamverblijfplaats is niet aangetoond binnen de onderzoekslocatie. Wel zal worden uitgegaan van de aanwezigheid van winterverblijfplaatsen van een of enkele individuen. Een winterverblijfplaats is moeilijk aan te tonen, maar men kan een winterverblijfplaats functie niet uitsluiten zodra een andere verblijfplaats functie wordt aangetoond, hetgeen in deze situatie voor meerdere individuen het geval is. Derhalve kan ervan worden uitgegaan dat de aangetroffen zomer- en paarverblijfplaatsen tevens een functie hebben als winterverblijfplaats voor één of enkele individuen. Gezien het lage aantal dieren dat is waargenomen zal het niet om een massa winterverblijf gaan, maar om een verblijfplaats van één of enkele dieren. Bovendien zijn geen zwermlocaties aangetroffen binnen de onderzoekslocatie. Zwermlocaties zijn een indicatie dat op die locatie mogelijk een massa winterverblijfplaats aanwezig is.

Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de te slopen bebouwing een functie heeft als vast rust en verblijfplaats voor meerdere individuen van de gewone dwergvleermuis. Het betreft zes zomer- en mogelijk winterverblijfplaatsen, waarvan twee tevens een functie vervullen als paarverblijfplaats.

Figuur 12. Aangetroffen invlieglocatie baltzende gewone dwergvleermuis (oranje stip) en foeragerende (blauwe cirkels) en baltzende (oranje cirkels) gewone dwergvleermuizen.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Tijdens de onderzoeksrondes zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen in de omgeving van de onderzoekslocatie. Door de onderlinge afstand tot eventuele verblijfplaatsen in de omgeving en de aard van de voorgenomen plannen is versterking van vaste rust- en verblijfplaatsen in de buurt van de projectlocatie uit te sluiten.

Foeragerende / passerende vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn er binnen de onderzoekslocatie enkele (3 - 5) foeragerende/overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen (figuur 11). Het gaat om lage aantallen. De plannen zullen geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen, in de directe omgeving is meer geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig. Het betreft onder andere de tuin behorende bij Huis Verduynen en de overige tuinen en openbaar groen in de omgeving van de onderzoekslocatie.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Dergelijke potentiële vliegroutes zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Door de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie worden geen vliegroutes verstoord. Tijdens de veldbezoeken zijn geen eenduidige vliegpatronen aangetroffen die door meerdere individuen worden gevolgd. Waargenomen vleermuizen betreffen exemplaren, die uit verschillende richtingen afkomstig zijn. Er is geen sprake van een eenduidig vliegpatroon dat door meerdere individuen wordt gevolgd. Overtreding ten aanzien van vliegroutes is hierbij niet aan de orde.

Omgevingscheck

De gewone dwergvleermuis is een flexibele soort die zowel in gesloten als open landschappen, van stadcentra tot op het platteland voorkomt. De soort is een echt gebouwbewonende soort waarbij hij een voorkeur heeft voor spleetvormige holten in spouwmuren, achter gevelbekleding en onder daken. In de directe omgeving zullen voldoende alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn voor de gewone dwergvleermuis. Daarbij worden extra verblijfplaatsen gecreëerd in de vorm van het plaatsen van vleermuis-kasten, die de vleermuizen vanwege de korte afstand (binnen 100 tot 200 meter) tot de verblijfplaatsen gemakkelijk kunnen ontdekken.

5 SOORTEN EN VERBODSBEPALINGEN

Door de voorgenomen werkzaamheden ter plaatse zal, zonder het nemen maatregelen, sprake zijn van het verstoren en wegnemen van 15 nestplaatsen van de gierzwaluw en 6 zomer- en mogelijk winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Twee van de vleermuisverblijfplaatsen doen mogelijk tevens dienst als paarverblijfplaats. Het opzettelijk vernietigen of beschadigen of wegnemen van een vaste rust- en verblijfplaats is verboden, evenals het opzettelijk verstoren, tenzij de storing geen wezenlijk effect heeft op de gunstige staat van instandhouding. Zonder het nemen van maatregelen, is er dan ook sprake van overtreding van artikel 3.1 lid 2, artikel 3.5 lid 4, mogelijk artikel 3.1 lid 4 en mogelijk artikel 3.5 lid 2 van de Wet natuurbescherming.

6 DOEL EN BELANG VAN DE ACTIVITEITEN

De gierzwaluw is opgenomen in de Vogelrichtlijn en de gewone dwergvleermuis in de Habitatrictlijn. Dat houdt in dat ontheffing enkel aangevraagd kan worden op basis van een belang genoemd in de vogelrichtlijn en/of habitatrictlijn. Ontheffing wordt aangevraagd op basis van artikel 3.3., lid 4, sub b en artikel 3.8, lid 5, sub b van de Wet natuurbescherming. Hierbinnen wordt ontheffing aangevraagd op basis van zowel het belang voor de volksgezondheid en openbare veiligheid als het belang dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard

De voormalige dakpannenfabriek is gelegen bij de entree van het winkelhart in Echt en is een uniek Rijksmonument in Limburg. Het pand staat al jaren leeg en verkeert in een vervallen staat. De voormalige fabriek heeft een historische betekenis en gaf in de vorige eeuw een enorme economische impuls aan het centrum van Echt. Het is daarom van belang dat het monumentale pand behouden blijft.

De onderhoudstand en het “lege” uiterlijk van het pand kunnen in het winkelcentrum aanleiding geven tot afnemend bezoek van het gebied. In de huidige situatie is in het centrum van Echt sprake van bovengemiddelde leegstand. Het centrum is niet optimaal ontsloten en het mist een aansprekende publiekstrekker. De nieuwe plannen hebben een positieve invloed op de economie en vitaliteit van het centrum van Echt.

Met het realiseren van het ‘Food&Experience Center’ wordt het kerngebied van het bestaande winkelcentrum van Echt versterkt en een publiekstrekker gerealiseerd. Het Food&Experience Center biedt mogelijkheden om een (boven)regionale aantrekkingskracht op consumenten uit te oefenen. Een doelgroep van circa één miljoen potentiële bezoekers op maximaal 25 km afstand wordt hiermee aangesproken. Door het realiseren van een goede verbinding naar de bestaande winkels in Echt en door te zorgen voor voldoende parkeergelegenheid biedt het concept ook perspectief voor het huidige winkelcentrum van Echt.

Door de voorgenomen plannen wordt een historisch monument gerestaureerd en het centrum wordt nieuw leven ingeblazen. De komst van het ‘Food&Experience Center’ maakt onderdeel uit van een groter plan om het centrum van Echt de revitaliseren. De ontwikkeling draagt bij aan een vitaal en toekomstbestendig winkelhart van de kern Echt met een regionale betekenis.

Belang bescherming volksgezondheid en openbare veiligheid

Het is niet wenselijk om de bebouwing langer leeg te laten staan dan noodzakelijk. De leegstand en vervallen staat van het pand leiden in de huidige situatie tot verloedering en verpaupering van de omgeving van het pand. Bovendien kan dit leiden tot vandalisme en instortingsgevaar. De leegstand heeft daarmee negatief effect op gevoelens van veiligheid en comfort van bewoners in de omgeving.

7 ALTERNATIEVEN

7.1 Alternatieve locatie

Het project is locatiespecifiek en betreft de restauratie en herontwikkeling van een monumentaal pand. De huidige situatie, waarin het pand leeg staat en in een vervallen staat verkeert is onwenselijk, gezien de monumentale status van het gebouw. Daarnaast is een dergelijke situatie van leegstand en verval voor de directe omgeving onwenselijk, omdat dit kan leiden tot vandalisme en daarmee tot een vermindering van de veiligheid en het veiligheidsgevoel van omwonenden.

De locatie is bovendien strategisch gelegen, vlakbij de A2 en de afslag A73 met ruim 100.000 verkeersbewegingen per dag. Hierdoor biedt het Food&Experience Center mogelijkheden om een (boven)regionale aantrekkingskracht uit te oefenen. Een doelgroep van circa één miljoen potentiële bezoekers op maximaal 25km afstand wordt hiermee aangesproken. Food&Experience Center De Valk is vanwege de locatie ook voor de Belgische en Duitse consument van toegevoegde waarde. Het is daardoor niet wenselijk om de voorgenomen plannen op een andere locatie plaats te laten vinden.

7.2 Alternatieve inrichting

Een alternatieve inrichting waarbij minder effecten op beschermde fauna optreden is niet mogelijk, aangezien het de restauratie en herontwikkeling van een bestaand pand betreft. Door inpassing in de bestaande monumentale industriële gebouwen krijgt het belevingsaspect een extra dimensie. Bij de inrichting wordt bovendien rekening gehouden met de aangetroffen beschermde soorten door voorzieningen te realiseren in de nieuwe situatie.

7.3 Alternatieve werkwijze

Om het risico op verval en vermindering van de veiligheid weg te nemen, kan het gebouw gesloopt worden. Gezien de monumentale status is dit echter geen optie. Bovendien gaan ook hierbij verblijfplaatsen van vleermuizen en gierzwaluwen verloren, waardoor dit in ecologisch opzicht geen gunstig alternatief is. In het kader van de veiligheid en de activiteit is het enige werkbare alternatief dan om het fabriekspand te herontwikkelen, waardoor leegstand wordt voorkomen.

Bij de werkwijze worden daarnaast maatregelen genomen om doden en verwonden en onnodige verstoring te voorkomen. De gekozen werkwijzen brengen de gunstige staat van instandhouding niet in het geding en beperken de verstoring tot een minimum.

7.4 Alternatieve planning

Bij uitvoering van de werkzaamheden wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de kwetsbare periodes van de gewone dwergvleermuis en gierzwaluw. Indien in de kwetsbare periode gewerkt gaat worden zullen de versturende werkzaamheden (het ongeschikt maken van de bebouwing) geheel buiten de kwetsbare periodes worden uitgevoerd. Dit houdt in dat de bebouwing in de minst kwetsbare periode ongeschikt gemaakt wordt (in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis en buiten de broedperiode van de gierzwaluw).

Bij het vaststellen van de planning vindt overigens altijd uitvoerig overleg plaats tussen de aannemer en de betrokken ecooloog om de planning zo efficiënt mogelijk in te richten en zo veel mogelijk aan te passen aan de gevoelige periodes van de aangetroffen soorten.

8 MITIGERENDE MAATREGELLEN

Bij de voorgenomen ingreep worden 15 nestlocaties van de gierzwaluw, vier zomerverblijfplaatsen en twee zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis weggenomen en verstoord. De verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis doen mogelijk tevens dienst als winterverblijfplaats voor een of enkele dieren. In dit hoofdstuk zijn maatregelen opgenomen om negatieve effecten te voorkomen bij de voorgenomen ontwikkeling en de functionaliteit van deze locaties te garanderen.

8.1 Maatregelen

8.1.1 Tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen

Gierzwaluw

De exacte planning van de werkzaamheden is nog niet bekend. Als het qua planning mogelijk is, zullen de werkzaamheden waarbij nestplaatsen van de gierzwaluw worden aangetast buiten de broedperiode van de gierzwaluw plaatsvinden (buiten de periode half april – eind augustus). De werkzaamheden ter plaatsen van de nestplaatsen (inclusief het wederom geschikt maken van de huidige nestplaatsen, zie hoofdstuk 8.1.3) zullen dan voor de start van het nieuwe broedseizoen worden afgerond (voor half april).

Als het niet mogelijk is om de werkzaamheden buiten het broedseizoen van de gierzwaluw uit te voeren, zullen voor de start van het broedseizoen (voor half april 2020) 75 alternatieve tijdelijke nestplaatsen worden gerealiseerd waar de gierzwaluwen naar uit kunnen wijken tijdens de werkzaamheden. Hiervoor zal gebruik worden gemaakt van 25 gierzwaluwkasten (met drie compartimenten per kast) van het model Martino van Faunus Nature Creations (zie figuur 13), of vergelijkbare kasten. De kasten zullen allen worden opgehangen aan bebouwing binnen 100 á 200 meter van de onderzoekslocatie. De kasten worden zoveel mogelijk gegroepeerd opgehangen op een hoogte van minimaal 3 meter met vrije uitvliegruimte. Streven is om het overgrote deel van de kasten te plaatsen aan noord- en oost georiënteerde gevels. Om gierzwaluwen de kans te geven om de tijdelijke voorzieningen te ontdekken, zullen de werkzaamheden ter plaatse van de huidige nestlocaties pas van start gaan nadat de kasten ten minste één volledig broedseizoen gelijktijdig met de huidige nestplaatsen aanwezig zijn geweest. De tijdelijke kasten kunnen na één broedseizoen (gewenningsperiode) en na realisatie van de permanente voorzieningen weer buiten het broedseizoen verwijderd worden.

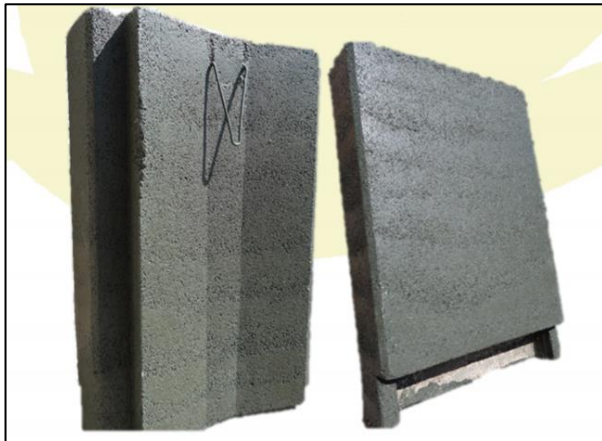
Figuur 13. Gierzwaluwkast Martino (bron: Faunus Nature Creations).

Gewone dwergvleermuis

Voor half februari 2020 worden 24 vleermuiskasten opgehangen aan bebouwing in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. Hierdoor is sprake van een gewenningsperiode van minimaal 6 maanden voorafgaand aan de start van het parseizoen. De kasten dienen als tijdelijke overbrugging tijdens de werkzaamheden. Er wordt gebruik gemaakt van vleermuiskasten van het type Elisa van Faunus Nature Creations (figuur 14) of vergelijkbare kasten. Deze kasten bieden alternatieve zomer, paar- en milde

winterverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis. De kasten worden bij voorkeur zo dichtbij mogelijk, maar altijd binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaatsen geplaatst.

De kasten worden gegroepeerd opgehangen op een hoogte van minimaal 3 meter met vrije uitvlieg-ruimte. Ze worden met een voorkeur aan de zuid- en/of westgevel opgehangen, echter om ook verschillende klimaatcondities voor vleermuizen aan te bieden worden mogelijk tevens kasten opgehangen aan noord- en/of oost georiënteerde gevels. De tijdelijke kasten kunnen drie maanden na de realisatie van de permanente voorzieningen (gewenningsperiode) weer verwijderd worden.

Figuur 14. Vleermuiskast Elisa (bron: Faunus Nature Creations).

8.1.2 Ongeschikt maken van bebouwing in verband met kwetsbare periodes

Werkzaamheden binnen broedseizoen (periode half april - half augustus)

Aangezien er nog geen exacte planning van de werkzaamheden bekend is, is het nog onduidelijk of (een deel van) de werkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen van de gierzwaluw. Als de nestplaatsen in het broedseizoen worden aangetast, dient de bebouwing voorafgaand aan het broedseizoen (vóór 15 april) ongeschikt gemaakt te worden om de aanwezigheid van broedgevallen van de gierzwaluw (en overige broedvogels) tijdens het broedseizoen te voorkomen. Dit mag pas nadat de tijdelijke gierzwaluwkasten een volledig broedseizoen hebben gehangen. De bebouwing kan ongeschikt gemaakt worden voor gierzwaluwen door de openingen tussen de muur en het dakoverstek ontoegankelijk te maken voor desbetreffende soort. Ook overige geschikte broedplaatsen voor de gierzwaluw dienen ontoegankelijk gemaakt te worden voor deze soort. Materiaal dat gebruikt kan worden om de dakranden en ruimtes in het overstek af te schermen of dicht te maken is bijvoorbeeld steigerdoek, pur schuim of houten plaatmateriaal. Na het ongeschikt maken zal de ecologisch begeleider een inspectie uitvoeren om te beoordelen of alles goed afgedicht is.

Werkzaamheden binnen gevoelige periode gewone dwergvleermuis

Op de onderzoekslocatie zijn vier zomerverblijfplaatsen en twee zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig. De verblijfplaatsen doen mogelijk tevens dienst als winterverblijfplaats voor een of enkele dieren. Deze dieren hebben hun verblijfplaatsen naar verwachting aan de binnenzijde van de bebouwing, in scheuren in de gevels en achter betimmeringen.

Bij een potentieel jaarrond gebruik van de verblijfplaats, zonder kraam- of massawinterfunctie, geldt dat de minst kwetsbare periode voor de gewone dwergvleermuis de actieve periode is (globaal 1 april –

eind oktober). Voor zomer- en paarverblijfplaatsen geldt dat de minst kwetsbare periode globaal ligt tussen 1 april – 1 augustus of 15 oktober – 1 november. Het ongeschikt maken van de bebouwing voor de gewone dwergvleermuis dient dan ook uitgevoerd te worden gedurende de voor de verblijfplaatsen-minst kwetsbare periode (tussen 1 april – 1 augustus of 15 oktober – 1 november).

Het ongeschikt maken van de bebouwing bestaat uit het plaatsen van steigerdoek met op diverse 'exclusion flaps', waardoor de vleermuizen wel naar buiten kunnen maar niet meer op dezelfde locatie naar binnen kunnen. Geschikte openingen en scheuren en ruimtes achter betimmeringen die met een endoscoop en zaklamp volledig kunnen worden geïnspecteerd en waar op dat moment geen vleermuizen aanwezig zijn, zullen in dezelfde periode worden dichtgemaakt of verwijderd om te voorkomen dat vleermuizen een andere locatie in dezelfde bebouwing uitkiezen. Tevens zullen geschikte ruimtes in de bebouwing overdadig worden aangelicht of beschenen met bijvoorbeeld bouwlampen. Deze verlichting kan pas aangezet worden als er zekerheid is dat de aanwezige vleermuizen vertrokken zijn en de dieren nog niet teruggekeerd zijn. De na-nacht, zo rond twee uur voor zonsopkomst is dan het meest veilige moment om de verlichting aan te zetten. Als alle vleermuizen zijn vertrokken, zal de bebouwing 's nachts verlicht worden totdat de versturende werkzaamheden zijn afgerond. Voorafgaand aan versturende werkzaamheden zal een controleronde door een ter zake kundige plaatsvinden om te bevestigen dat de vleermuizen vertrokken zijn waarna de bebouwing vrij gegeven kan worden.

8.1.3 Permanente verblijfplaatsen

Gierzwaluw

De nestlocaties van de gierzwaluw zullen tijdens / na afloop van de werkzaamheden gereconstrueerd moeten worden. Deze nestlocaties zullen zo dicht mogelijk bij de huidige nestlocaties worden aangebracht. Onderstaand zijn de mogelijke opties weergegeven. Mogelijk wordt gekozen voor een combinatie van onderstaande opties. In de nieuwe situatie zullen in totaal ten minste 75 geschikte nestlocaties voor gierzwaluwen worden teruggebracht. De exacte manier waarop dit gaat gebeuren is nog niet bekend en zal in nauw overleg met een ter zake kundige ecooloog worden bepaald.

Optie 1: openingen in overstek

In de dakoverstek zit meestal een holle ruimte. Als hier onderaan invliegopeningen (sleuven van circa 3x7 centimeter worden uitgezaagd, ontstaan geschikte broedplaatsen voor gierzwaluwen (zie figuur 14). Sleuven moeten onderling een tussenruimte van tenminste een halve meter hebben en moeten dicht bij de gevel aanwezig zijn. De openingen kunnen zowel door gierzwaluwen als vleermuizen worden gebruikt. Een kleine richel aan de binnenzijde rondom de opening voorkomt het weggrollen van eieren. De openingen worden kort opgeschuurd na realisatie zodat er geen scherpe randen aanwezig zullen zijn. Voor de verblijfplaatsen in het overstek dient de binnenruimte een bodemoppervlakte te hebben van circa 15 cm bij 25 cm. De hoogte dient minimaal 13 cm te bedragen.

Optie 2: inmetzelstenen

Een andere optie is om tijdens de werkzaamheden permanente voorzieningen voor gierzwaluwen te realiseren door het plaatsen van inmetzelstenen. Er zijn zowel zichtbare als onzichtbare inmetzelstenen beschikbaar (zie figuren 15, 16 en 17). Voorbeelden van geschikte inbouwstenen zijn van het model IB GZ 03 en IB GZ 04 van Vivara Pro. De inmetzelstenen zullen zoveel mogelijk gegroepeerd worden geplaatst op tenminste 4 meter hoogte met vrije uitvliegruimte en met een tussenruimte van tenminste 40 cm. Bij het aanbrengen van de voorzieningen aan de zuidkant worden ze in de schaduw, vlak onder het overstek geplaatst, om te voorkomen dat de nestlocaties te warm worden. De invliegopening voor gierzwaluwen zal circa 7 centimeter breed en 3,5 centimeter hoog zijn.

Optie 3: duurzame nestkasten

Als het niet mogelijk is inbouwvoorzieningen te realiseren kan worden gekozen voor het plaatsen van nestkasten tegen de buitenmuren. Voorbeelden van geschikte, duurzame nestkasten zijn van het model NK GZ 08 van Vivara Pro (zie figuur 18). Net als de inmetSELStenen zullen de nestkasten zoveel mogelijk gegroepeerd worden geplaatst op tenminste 4 meter hoogte met vrije uitvliegruimte en met een tussenruimte van tenminste 40 cm. Bij het aanbrengen van de voorzieningen aan de zuidkant worden ze in de schaduw, vlak onder het overstek geplaatst, om te voorkomen dat de nestlocaties te warm worden.

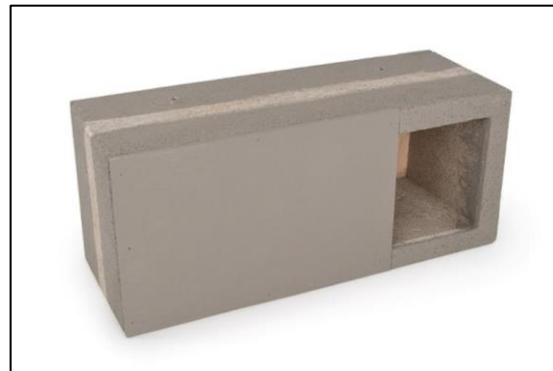
Figuur 14. Voorbeeld van gierzwaluwsleuven in dakoverstek (bron: <https://www.checklistgroenbouwen.nl>).

Figuur 15. Voorbeeld van zichtbare gierzwaluw-inbouwsteen IB GZ 03 van Vivara Pro (bron: <http://www.vivarapro.nl>).

Figuur 16. Voorbeeld van onzichtbare gierzwaluw-inbouwsteen IB GZ 04 van Vivara Pro (bron: <http://www.vivarapro.nl>).

Figuur 17. Onzichtbare gierzwaluw-inbouwsteen IB GZ 04 van Vivara Pro (bron: <http://www.vivarapro.nl>).

Figuur 18. Gierzwaluwnestkasten NK GZ 08 van Vivara Pro (bron: <http://www.vivarapro.nl>).

Gewone dwergvleermuis

Ook de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zullen tijdens / na afloop van de werkzaamheden gereconstrueerd moeten worden. Deze verblijfplaatsen zullen zo dicht mogelijk bij de huidige verblijfplaatsen worden aangebracht. Onderstaand zijn de mogelijke opties weergegeven. Mogelijk wordt gekozen voor een combinatie van onderstaande opties. In de nieuwe situatie zullen in totaal ten minste 24 geschikte verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis worden teruggebracht. De exacte manier waarop dit gaat gebeuren is nog niet bekend en zal in nauw overleg met een ter zake kundige ecooloog worden bepaald.

Optie 1: toegankelijk maken spouw

Als in de nieuwe situatie een luchtspouw aanwezig is, kunnen verblijfplaatsen in een spouwmuur worden gerealiseerd door deze toegankelijk en geschikt te maken voor vleermuizen. Hiervoor is het van belang dat de vrije ruimte tussen isolatiemateriaal (inclusief platen) en de buitenmuur minimaal 1,5 tot 2 centimeter bedraagt. Er kunnen invliegopeningen worden gecreëerd door middel van open stootvoegen van 1,5 tot 2 centimeter breed, op minimaal 3 meter hoogte met voldoende vrije uitvliegruimte en vrij van kunstlicht. Bij gebruik van isolatieplaten in de spouw is het relevant deze platen op te ruwen of stevig duurzaam kunststof gaas met een maaswijdte van 3 tot 10 millimeter te bevestigen. Als glaswol (en dergelijke) als isolatie wordt gebruikt, is het nodig dunne ruwe platen tegen het isolatiemateriaal aan te brengen, bijvoorbeeld houtwolcement. Bij voorkeur hebben deze verblijfplaatsen een grootte van minimaal 50 x 80 centimeter en worden ze op de hoek van het gebouw gepositioneerd, zodat de vleermuis zich binnendoor van de ene naar de andere gevelzijde kan verplaatsen afhankelijk van de klimaatomstandigheden.

Een andere optie is om de spouw vanaf de bovenzijde toegankelijk te maken / houden voor vleermuizen, door de ruimte tussen muur en overstek toegankelijk te houden. Dit kan bijvoorbeeld door bevestigingslatten of sierlijsten ventilerend aan te brengen, waardoor vleermuizen via de muur naar de spouw kunnen kruipen (zie figuren 19 en 20). Voor gewone dwergvleermuizen moet de opening 1,5 a 2 cm groot zijn.

Optie 2: inmetzelstenen

Een andere optie om de bebouwing jaarrond geschikt te maken is het plaatsen van inbouwstenen in de muren gedurende de werkzaamheden. Bij voorkeur worden ze geplaatst op verschillende windrichtingen. Er zijn zowel zichtbare als onzichtbare inmetzelstenen beschikbaar (zie figuren). Voorbeelden van geschikte inbouwstenen zijn van het type Vivara Pro IB VL 01, IB VL 04, of een vergelijkbare inbouwsteen (zie figuren 21 en 22). De kasten worden zo hoog mogelijk in de muren geplaatst, waarbij erop wordt gelet dat de in- en uitvliegopeningen op minimaal drie meter hoogte komen en er een vrije in- en uitvliegroute voorhanden is. De vervangende verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis worden zo dichtbij mogelijk, in dezelfde bebouwing als waar de oorspronkelijke verblijfplaatsen zijn aangetroffen, geplaatst.

Figuur 19. Vleermuisvriendelijke afwerking dakrand.

Figuur 20. Vleermuisvriendelijke afwerking dakrand

Figuur 21. Voorbeeld van vleermuis-inbouwsteen IB VL 04 van Vivara Pro (bron: <http://www.vivarapro.nl>).

Figuur 22. Vleermuis-inbouwsteen IB VL 04 van Vivara Pro (bron: <http://www.vivarapro.nl>).

8.2 Locatie maatregel

De tijdelijke voorzieningen voor de gierzwaluw en gewone dwergvleermuis worden aangebracht binnen 100 á 200 meter van de huidige verblijfplaatsen. De locaties zullen worden bepaald in overleg met een ter zake kundige ecooloog. De permanente verblijfsmogelijkheden zullen allen gerealiseerd worden in de bebouwing waar de huidige nest- en verblijfplaatsen zijn aangetroffen, als hierboven beschreven.

8.3 Doel maatregel

Met de voorgestelde maatregelen wordt voorkomen dat de functionaliteit van de nest- en verblijfplaatsen verloren gaat en de gunstige staat van instandhouding van de soorten in het geding komt.

8.4 Effectiviteit maatregel

Door het tijdig aanbieden van tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis en gierzwaluw (voor de gierzwaluw alleen als de nestplaatsen in het broedseizoen worden aangetast) en het realiseren van permanente alternatieven voor deze soorten tijdens / na de werkzaamheden, blijft

de functionaliteit behouden. Het plaatsen van kasten en inbouwen van nieuwe voorzieningen is bij andere projecten voor vleermuizen en gierzwaluwen succesvol gebleken. Op vele locaties in Nederland zijn dergelijke voorzieningen aangebracht en met succes in gebruik genomen.

8.5 Uitvoering maatregel: monitoren

De locaties van de tijdelijke en permanente voorzieningen voor gewone dwergvleermuis en gierzwaluw worden in overleg met de begeleidende ecoloog bepaald. Daarmee wordt gegarandeerd dat de voorzieningen op een goede locatie worden opgehangen of geplaatst. Tevens zijn de voorgestelde voorzieningen voor deze soorten op verschillende plaatsen in Nederland succesvol gebleken. Daardoor kan met voldoende zekerheid gegarandeerd worden dat de voorzieningen ook nu in gebruik genomen worden.

9 EFFECTEN

9.1 Effect werkzaamheden: kwaliteit

Als gevolg van de werkzaamheden ter plaatse treedt er tijdelijke verstoring op voor de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis. Door de voorgenomen ontwikkeling zijn tijdelijke negatieve effecten niet uit te sluiten op desbetreffende soorten en hun verblijfplaatsen en nestlocaties. Met de voorgenomen werkzaamheden gaan er zonder het treffen van maatregelen 15 nestlocaties van de gierzwaluw en vier zomerverblijfplaatsen en twee zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren. De verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis doen mogelijk tevens dienst als winterverblijfplaats voor één of enkele individuen. Door het treffen van maatregelen (zie hoofdstuk 8), als het aanbieden van tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen en realisatie van permanente voorzieningen voor gierzwaluw en gewone dwergvleermuis, worden negatieve effecten voorkomen en de functionaliteit van de nestlocaties en verblijfplaatsen gegarandeerd.

9.1.1 Gierzwaluw

Voor de gierzwaluw zullen 15 nestlocaties verloren gaan. Het verloren gaan van 15 nestlocaties zal op zichzelf geen negatieve effecten op de landelijke staat van instandhouding hebben. Tevens worden eventuele negatieve effecten op de lokale staat van instandhouding voorkomen door de werkzaamheden waarbij de nesten worden aangetast uit te voeren buiten de kwetsbare broedperiode en / of door het aanbieden van nieuwe alternatieve nestgelegenheden in de directe omgeving. En worden definitieve verblijfplaatsen gecreëerd door het realiseren van permanente verblijfsmogelijkheden in de voormalige dakpannenfabriek. Als nestplaatsen worden aangetast in het broedseizoen, dan worden ze buiten de kwetsbare broedperiode ongeschikt gemaakt om aanwezigheid tijdens de werkzaamheden uit te sluiten.

9.1.2 Gewone dwergvleermuis

Bij de voorgenomen ontwikkeling gaan vier zomerverblijfplaatsen en twee zomer- en paarverblijfplaatsen verloren (en mogelijk winterverblijfplaatsen voor één of enkele individuen). In de directe omgeving van de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis zijn voldoende woningen aanwezig welke geschikte mogelijkheden aanbieden voor vleermuizen om in gebruik te nemen als verblijfplaats. Tevens worden daarbij ook alternatieve verblijfplaatsen gecreëerd door het plaatsen van tijdelijke kasten en worden definitieve verblijfplaatsen gecreëerd door het realiseren van permanente verblijfsmogelijkheden in de voormalige dakpannenfabriek. Mede door deze maatregelen, tezamen met het feit dat het zomer- en paarverblijfplaatsen betreffen, die in de regel minder kritisch zijn dan kraamgroepen, zal het tijdelijke verloren gaan van de betreffende verblijfplaatsen geen grote gevolgen hebben op de korte of lange termijn voor de soort. Het verlies van de verblijfplaatsen heeft dan ook geen effect op de gunstige staat van instandhouding, zowel lokaal als landelijk gezien. Permanente effecten op de gewone dwergvleermuis zijn dan ook uitgesloten.

9.2 Effect werkzaamheden: kwantiteit

Het plangebied maakt deel uit van het leefgebied van de gierzwaluw en gewone dwergvleermuis. Door de voorgenomen ingreep wordt het leefgebied van desbetreffende soorten op korte termijn verstoord en neemt de kwantiteit tijdelijk af zonder het nemen van maatregelen. Echter, door het treffen van maatregelen (zie hst. 8), als het aanbieden van tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen, en realisatie van

permanente voorzieningen voor de gierzwaluw en gewone dwergvleermuis gedurende en na de renovatie, worden de huidige nestlocaties slechts tijdelijk ongeschikt gemaakt en is afname van kwantiteit tijdens en na uitvoering van de werkzaamheden niet aan de orde.

9.3 Effect werkzaamheden: monitoren

Voor de gierzwaluw geldt dat de werkzaamheden ter plaatse van de nesten mogelijk plaatsvinden in de kwetsbare periode, namelijk het broedseizoen. De bebouwing zal in dat geval echter buiten de kwetsbare periode (nadat de alternatieve nestplaatsen een broedseizoen hebben gehangen) reeds ongeschikt worden gemaakt voor deze soort door potentiële nestlocaties voor aanvang van het broedseizoen af te schermen. Op deze manier wordt verstoring tijdens het broedseizoen voorkomen. Het ongeschikt maken van de bebouwing voor de gierzwaluw zal gebeuren onder begeleiding van een ecoloog. Tijdens de werkzaamheden staat tevens een ecologisch adviseur paraat. Bij onvoorziene situaties en vragen dient met de ter zake kundige ecoloog op het gebied contact op te worden genomen.

De versturende werkzaamheden ten aanzien van de aangetroffen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (zijnde het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaatsen) worden uitgevoerd buiten de meest kwetsbare winterperiode van de gewone dwergvleermuis. Om te controleren of de bebouwing goed ongeschikt is gemaakt zal vervolgens een controleronde op vleermuizen plaatsvinden voordat gestart wordt met de werkzaamheden. Bij onvoorziene situaties en vragen dient met de ter zake kundige ecoloog op het gebied contact op te worden genomen.

10 STAAT VAN INSTANDHOUDING

10.1 Gierzwaluw

De gierzwaluw broedt verspreid over geheel Nederland, met een voorkeur voor woonwijken van meer dan 50 jaar oud in urbane of sub-urbane gebieden. Gierzwaluwen ontbreken en/of zijn schaars in kleinere dorpen, in verspreide lintbebouwing of gehuchten. Van de Waddeneilanden is alleen Texel regelmatig bezet. De landelijke staat van instandhouding is gunstig en de toekomstverwachting is tevens gunstig (Sovon.nl). De gierzwaluw is een uitgesproken zomervogel en is vrijwel uitsluitend van eind april tot en met oktober, met de hoogste presentie in mei tot en met juli in Nederland aanwezig waarbij de broedtijd tevens is van mei tot en met juli. In de bebouwing maakt de soort gebruik van de ruimte tussen het dakoverstek en de muren als nestlocatie. Gezien de hoeveelheid waargenomen gierzwaluwen en het gegeven dat een groot deel van de bebouwing in Echt een geschikte verblijfplaats vormt voor gierzwaluwen, mag worden aangenomen dat de lokale staat van instandhouding tevens gunstig is.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?

Bij de voorgenomen werkzaamheden komen 15 nestlocaties van de gierzwaluw tijdelijk te vervallen. Als de werkzaamheden waarbij nestplaatsen worden aangetast plaatsvinden buiten het broedseizoen, zullen de werkzaamheden op deze plaatsen (inclusief de realisatie van permanente verblijfsgelegenheden in de bebouwing) voorafgaand aan het broedseizoen gereed zijn. Het leefgebied van de gierzwaluw blijft hierdoor behouden. Bij werkzaamheden in het broedseizoen worden alternatieve nestplaatsen aangeboden op geschikte locaties in de directe omgeving die voor de gierzwaluwen kunnen dienen als overbrugging tijdens de werkzaamheden. Negatieve effecten worden in dat geval voorkomen door het aanbieden van nieuwe nestgelegenheden in directe omgeving voor aanvang en tijdens uitvoering van werkzaamheden. Tevens wordt in dat geval de bebouwing ongeschikt gemaakt in de ,voor de gierzwaluw, in de minst kwetsbare periode (buiten het broedseizoen), of versturende werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen. De gunstige staat van instandhouding van de soort zal door deze maatregelen, verder gespecificeerd in hoofdstuk 8 niet in het geding komen.

10.2 Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en wordt in het gehele land aangetroffen. In 2013 werd de landelijke gunstige staat van instandhouding als gunstig beoordeeld (soortenstandaard gewone dwergvleermuis, 2014). Gedurende het hele jaar maken gewone dwergvleermuizen gebruik van bebouwing. In de bebouwing maakt de soort gebruik van de spleetvormige ruimten als de spouwmuren, achter gevelbetimmering en onder dakpannen om in gebruik te nemen als verblijfplaats. In de directe omgeving is voldoende bebouwing aanwezig welke een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen bieden. Naar verwachting is de lokale staat van instandhouding van de soort gunstig.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?

Bij de voorgenomen renovatie komen vier zomerverblijfplaatsen en twee zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren. De verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis doen mogelijk tevens dienst als winterverblijfplaats voor één of enkele individuen. Het leefgebied van de gewone dwergvleermuis blijft door het aanbieden van voldoende alternatieve verblijfplaatsen op geschikte locaties in de directe omgeving behouden. Tevens worden mogelijk negatieve effecten voorkomen door het

aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen in directe omgeving voor aanvang, tijdens en na de werkzaamheden en het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis buiten de kwetsbare periode (winterperiode) en voor aanvang van de werkzaamheden. De gunstige staat van instandhouding van de soort zal door deze maatregelen, verder gespecificeerd in hoofdstuk 8, niet in het geding komen.

11 ZORGVULDIG HANDELEN

Bij de werkwijze worden er maatregelen genomen om doden en verwonden en onnodige verstering van de gewone dwergvleermuis en gierzwaluw te voorkomen. De gekozen werkwijzen brengen de gunstige staat van instandhouding niet in het geding en beperken de verstering tot een minimum zodat de functionaliteit behouden blijft. De voorgestelde maatregelen zorgen voor het voldoen aan de zorgplicht en zorgvuldig handelen.

Om zorgvuldig handelen te garanderen worden de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en (indien werkzaamheden plaatsvinden binnen het broedseizoen) nestplaatsen van de gierzwaluw voor aanvang van de werkzaamheden ongeschikt gemaakt. Dit is om te voorkomen dat zich vleermuizen en gierzwaluwen in de bebouwing bevinden tijdens de werkzaamheden. Indien werkzaamheden plaatsvinden in de winterperiode, wordt de bebouwing voor aanvang van de winterperiode ongeschikt gemaakt voor vleermuizen. Ruim voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden worden er alternatieve kasten voor vleermuizen (en bij werkzaamheden in het broedseizoen ook voor gierzwaluwen) geplaatst, zodat er tijdens de werkzaamheden plekken voorhanden zijn om naar uit te wijken.

De wijze waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd, is beschreven in hoofdstuk 8 van het onderhavige activiteitenplan.

Algemene broedvogels

Tijdens de werkzaamheden wordt rekening gehouden met het broedseizoen van algemene broedvogels als spreeuw en zwarte roodstaart, die te verwachten zijn onder het dak van de bebouwing (broedseizoen globaal maart-half augustus). Om te voorkomen dat desbetreffende soorten tot broeden komen zullen dakranden en overige geschikte openingen van de bebouwing waarin dakwerkzaamheden zullen plaatsvinden in het broedseizoen worden afgeschermd om de aanwezigheid van broedgevallen tijdens de werkzaamheden te voorkomen.

12 SAMENVATTING

Econsultancy heeft in opdracht van Exploitatiemaatschappij de Valk BV een activiteitenplan opgesteld in het kader van de Wet natuurbescherming, ten behoeve van de voorgenomen bestemmingsplanwijziging en herontwikkeling ter plaatse van het terrein 'De Valk' te Echt.

De volgende onderzoeksvragen zijn beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
  - Gewone dwergvleermuis en gierzwaluw
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
  - Vier zomerverblijfplaatsen en twee zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. De verblijfplaatsen doen mogelijk tevens dienst als winterverblijfplaats voor een of enkele dieren.
  - Vijftien nestplaatsen van de gierzwaluw.
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
  - Zowel op korte termijn als op lange termijn is er geen sprake van negatieve effecten op populatie niveau van de gewone dwergvleermuis en gierzwaluw, zowel landelijk als lokaal, mits de voorgestelde maatregelen worden uitgevoerd.
- Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?
  - De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen blijft gegarandeerd behouden, doordat er binnen en in de directe omgeving te allen tijde voldoende alternatieve nest- en verblijfplaatsen voorhanden blijven.
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
  - Door aanvullende rust- en verblijfplaatsen aan te bieden conform de Kennisdocumenten van de betreffende soorten is met voldoende zekerheid te voorspellen dat negatieve effecten op de lange termijn zijn uitgesloten.
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
  - Aan de zorgplicht wordt voldaan door het werken buiten de gevoelige perioden van de betreffende soorten, dan wel door de nest- en verblijfplaatsen buiten de kwetsbare perioden ongeschikt te maken. De exacte werkwijze zal worden beschreven in een ecologisch werkprotocol.
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen?
  - Er zijn geen meer bevredigende oplossingen. De huidige situatie, waarin het pand leeg staat en in een vervallen staat verkeert leidt tot vermindering van de veiligheid. Het enige werkbare alternatief is om het voormalig fabriekspand te herontwikkelen, waardoor leegstand wordt voorkomen. Bij de planning van de werkzaamheden en inrichting wordt rekening gehouden met de aangetroffen beschermde soorten.
- Welke wettelijke belangen zijn er waardoor de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd?
  - Dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard.
  - Bescherming van volksgezondheid en openbare veiligheid.

Econsultancy
Swalmen, 5 december 2019

13 LITERATUURLIJST

Soortenstandaarden/kennisdocumenten:

- BIJ12 (2017). Kennisdocument gewone dwergvleermuis, versie juli 2017
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Gierzwaluw, versie juli 2017
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2014). Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, versie december 2014.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2014). Soortenstandaard Gierzwaluw, versie december 2014.

